

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratêha sous l'égide de Rav Israel Abib

Complément à l'étude du Daf Hayomi

BABA BATRA 66

ב"ב דף סו

א. הקדמה. ב. דף של נחתומין. ג. ר"א היא. ד. רבנן היא. ה. דיני הכשר. ו. להדיח האי צרובלין. ז. לרבנן תיקו. ח. סיכום תלוש ולבסוף חיברו. ט. עישור נכסי.

א. נתבאר לעיל בברייתא דצינור שעשאו כלי ואח"כ חיברו בקרקע לא בטל תורת כלי ממנו ופוסל את המקוה שמימיו שאובים אבל קבעו בקרקע ואח"כ חקקו אינו פוסל. והקשו בגמרא שחילוק זה (אם חקקו לפני שקבעו או אח"כ) אינו לא כר"א ולא כחכמים. ומבררת הגמרא היכן שמענו לר"א וחכמים שחולקים על זה. (וכבר הביאה הגמרא ראיות לזה ודחתה).

ב. ואלא דתנן נסר של נחתומים (שדרכם ללוש עליו או ליתן את הפת למכור) שקבעו בכותל ר"א מטהר (כדין קרקע) וחכמים מטמאים (שמקבל טומאה כתלוש) ולא חילקו ר"א וחכמים אם החליק את הנסר וגמרו להיות כלי לפני שקבעו או אח"כ ודלא כהברייתא שחילקה בצינור אם חקקו לפני שקבעו או אח"כ.

ג. ומתיר (הגמרא), לעולם ברייתא דצינור כר"א היא, ומה שטיהר ר"א במדף של נחתומים אפילו גמרו ולבסוף קבעו משום שאין טומאתו מן התורה דפשוטי כלי עץ (שאינו להם בית קיבול) טמאים רק מדרבנן אבל לפסול את המקוה כיון שעשאו כלי ולבסוף קבעו פוסל. והקשו ע"ז דפסול שאובים במקוה אינו אלא¹⁴ מדרבנן. וגם הלוא העמידו לדין הנחתום במדף של מתכת שטומאתו מן התורה ואעפ"כ ר"א מטהר בכל האופנים.

ד. אלא לעולם רבנן היא ודוקא במדף של מתכת שטומאתו מן התורה חשיב כלי בכל האופנים אבל בפסול שאובים מדרבנן קבעו לצינור ולבסוף חקקו הרי הוא כקרקע ואינו פוסל את המקוה.

ה. הקדמה. א. נאמר בתורה (סוף שמיני) וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם. פירוש, שאין הזרעים (ושאר אוכלים) מוכשרים וראויים לקבל טומאה אלא א"כ בא עליהם מים. ב. וצריך שביאת המים תהיה לרצונו שאם אינו מרוצה מכך אין הזרעים מוכשרים לקבל טומאה. ג. ירדו מי גשמים על הכלי והיה מרוצה בהדחתו וכדומה ומשם נפלו המים לזרעים אפילו שלא לרצונו הרי זה הכשר, שכל משקה שתחילתו לרצון אע"פ שאין סופו לרצון מכשיר את הזרעים. ד. בד"א שירדו על דבר התלוש אבל על דבר המחובר לקרקע לרצונו ומשם על הפירות אינם מוכשרים.

ו. ועתה יש להסתפק בדבר שהיה תלוש ולבסוף חיברו לקרקע אם דינו כתלוש ומכשיר את הזרעים כנ"ל או כקרקע. ובדעת ר"א שאמר בדין מכתשת קבועה שנמכרה עם הבית שכל המחובר לקרקע כקרקע אין להסתפק אם ירדו מי גשמים על האי צרובלין (עגול שסביב הריחים) וחשב עליהם להדיחו דודאי חשוב כקרקע (אע"פ שהיה בנוי בתלוש ולבסוף חברו לקרקע) ואין מכשיר את הזרעים.

ז. אבל לפי רבנן שהמכתשת הקבועה בקרקע דינה כתלוש ואין מכורה עם הבית יש להסתפק האם טעמם משום שכל דבר התלוש שחיברו בקרקע נידון כתלוש וה"ה¹⁵ לאיצטרובלין ולפי זה אם ירדו עליהם מי גשמים וחישוב להדיחם ואח"כ ירדו על הפירות (שלא לרצונו) ה"ו מכשיר (כדין תלוש) או שטעמם במכתשת משום שבעין רעה מוכר ושיירה לעצמו אבל לענין הכשר זרעים דינה כקרקע ואינו מכשיר (כשירדו לרצונו על האי צרובלין ומשם לזרעים) ונשאר בתיקו.

ח. סיכום. א. נחלקו התנאים בדין תלוש ולבסוף חברו לענין מכתשת שלפי ר"א (וסתם משנה) דינה כקרקע ומכורה עם הבית ולחכמים אינה מכורה (ולדינא מכורה). ב. צינור שחקקו ולבסוף קבעו דינו ככלי ופוסל את המקוה. קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל (וכן הלכה ולמסקנא העמידה כרבנן שטימאו בדף של נחתומים ומודים בשאובים שפסולו מדרבנן להקל אם קבעו ולבסוף חקקו). ג. כוורת דבורים ר"א אומר כקרקע וחכמים אומרים אינה כקרקע (וכן הלכה שאסור לרדותה בשבת מדרבנן מפני שדומה לתולש (או"ח שכא, יג). וגם ר"א דמחייב טעמו משום שהוקש ליער). ד. מדף מתכת שחיברו לכותל בין החליקו וגמרו ואח"כ חיברו בין חיברו ואח"כ החליקו ר"א מטהר (כקרקע) וחכמים מטמאים (כתלוש). ה. ולענין הכשר זרעים שירדו גשמים על איצטרובלין לרצונו לפי ר"א ודאי דינו כקרקע ואינו מכשיר (ולפי חכמים שטימאו במדף של נחתומים ודאי דינו כתלוש ומכשיר) ולפי רבנן שאמרו במכתשת הקבועה שדינה כתלוש יש להסתפק אם חשוב תלוש לענין הכשר זרעים¹⁶.

¹⁴ ואם כל המקוה ממים שאובים י"א שפסולו מדאורייתא (רשב"ם ורשב"א בתוס' ע"ש) דתניא בתורת כהנים אך מעיין ובור מקוה מים הוקש מקוה למעיין בידי שמים לפסול שאובים. וכאן שאמרו שפסול מדרבנן כגון שהיה רוב מים כהוגן מדאורייתא המיעוט בטל ברוב. וי"א (רמב"ם והגאונים) דאפילו כולו שאוב פסול מדרבנן והדרשה של תורת כהנים אסמכתא היא וכ"פ המחבר. והרמ"א פסק שאם אין רוב שאינו שאוב פסול מדאורייתא (ע"י יו"ד סימן רא, סעיף ג, נג, ט).

¹⁵ ואע"פ שנמכרים עם הבית היינו כדין כתלי הבית שמכורים אע"פ שדינם כתלוש להכשיר את הזרעים וה"ה לאיצטרובלין שעיקר עשייתו לקובעו

בקרקע יותר ממכתשת.

¹⁶ וע"ע חולין דף טז וחו"מ.

ט. הבת נוטלת בנכסי אביה שמת עשירית נכסים לצורך נישואיה. ודוקא מקרקע אבל לא¹⁷ ממטלטלין. והורה רב נחמיה שנוטלת מהאיצטרובלין שחשוב קרקע. ורב כהנא היה מגבה לה אפילו משכירות הבתים (אם לא גבו יתומים עדיין, רמ"א אה"ע קיג, ב) ששכר קרקע כקרקע.

¹⁷ ועי' אה"ע קיג, א' וב' שנחלקו הפוסקים אם גויים בזה"ז ממטלטלים.

Rav E. Abib

Retrouvez l'ensemble des Daf Panorama sur www.dafhayomi.fr rubrique Résumés